

УДК 378:013.42(37.015)74

DOI 10.32755/sjeducation.2024.02.097

ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНО-ХУДОЖНІХ ДИСЦИПЛІН В УКРАЇНІ: ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Колісник-Гуменюк Юлія Ігорівна, доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри технологічної освіти, факультет технологій та дизайну,

Український державний університет ім. Михайла Драгоманова
(01601, Україна, м. Київ, вул. Пирогова, 9,
e-mail: yuliya.kolisnyk@gmail.com)

ORCID: 0000-0001-8047-9143

Незважаючи на воєнну агресію з боку росії, в Україні продовжують активно розвивати професійно-педагогічну підготовку, яка є важливим чинником підвищення якості освіти та професійного зростання педагогів. Професійно-педагогічна підготовка відіграє ключову роль у забезпеченні якості освіти та професійного розвитку педагогів. Вона формує педагогічні компетентності, надає викладачам знання і навички, необхідні для ефективної роботи зі студентами, включно з методиками викладання, планування та управління. Завдяки їй педагоги засвоюють основи педагогічної етики та моральних цінностей, що допомагає створювати здорову навчальну атмосферу та сприяти гармонійному розвитку особистості студентів.

Завдяки професійно-педагогічній підготовці педагоги можуть оновлювати свої знання про сучасні методи навчання, педагогічні технології та підходи до виховання. Відбувається оновлення знань і практик. Професійно-педагогічна підготовка дозволяє глибше освоїти конкретні дисципліни, що дає можливість викладачам передавати спеціальні знання на високому професійному рівні. Загалом професійно-педагогічна підготовка є основою для формування кваліфікованих і компетентних педагогів, що сприяє підвищенню якості освіти й успіху студентів у навчанні.

У нашому дослідженні ми розглядаємо професійно-педагогічну підготовку викладачів професійно-художніх дисциплін, що спрямована на формування педагогічних кадрів, які володіють теорією та практикою викладання образотворчого мистецтва в загальноосвітніх, спеціалізованих і вищих навчальних закладах, а також у системі додаткової освіти.

Тому мета нашого дослідження – проаналізувати сучасні підходи до професійно-педагогічної підготовки викладачів професійно-художніх дисциплін в Україні. Визначити ключові проблеми та виклики у сфері підготовки педагогів художніх дисциплін. Окреслити основні напрямки і методики, що забезпечують якісну підготовку фахівців у галузі викладання мистецтва. Дослідити роль педагогічної освіти у формуванні компетентностей викладачів професійно-художніх дисциплін. Запропонувати шляхи вдоскона-

лення системи підготовки педагогічних кадрів для підвищення рівня викладання художніх дисциплін.

Ключові слова: професійно-педагогічна підготовка, викладачі професійно-художніх дисциплін, заклади вищої освіти, компетентності, знання, навички.

TRAINING OF TEACHERS OF PROFESSIONAL AND ARTISTIC DISCIPLINES IN UKRAINE: PROFESSIONAL AND PEDAGOGICAL ASPECT

Kolisnyk-Humeniuk Yuliia, Doctor of Pedagogic Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor of Department of Technological Education,
Faculty of Technology and Design,
Dragomanov Ukrainian State University
(9 Pirogova Street, Kyiv, 01601, Ukraine,
e-mail: yuliya.kolisnyk@gmail.com)
ORCID: 0000-0001-8047-9143

Despite military aggression from Russia, Ukraine continues actively develop professional and pedagogical training, which is an important factor in improving the quality of education and professional growth of teachers. Professional and pedagogical training plays a key role in ensuring the quality of education and professional development of teachers. It forms pedagogical competences, provides teachers with the knowledge and skills necessary for effective work with students, including teaching methods, planning and management. Thanks to it, teachers learn the basics of pedagogical ethics and moral values, which helps to create a healthy learning atmosphere and promote the harmonious development of students' personalities.

Methodology. Professional training in higher education institutions is carried out according to various organizational forms, models, systems and programs, the main purpose of which is the formation of positive motivation and involvement in active educational and cognitive activities, which is the basis of the professional self-development of the future specialist.

Therefore, the purpose of our study is to analyze modern approaches to the professional and pedagogical training of teachers of professional and artistic disciplines in Ukraine. To identify key problems and challenges in the field of training teachers of artistic disciplines. Outline the main directions and methods that ensure high-quality training of specialists in the field of art teaching. To investigate the role of pedagogical education in the formation of competences of teachers of professional and artistic disciplines. To propose ways of improving the system of training of pedagogical personnel to increase the level of teaching of artistic disciplines.

Results. Thanks to professional and pedagogical training, teachers can update their knowledge about modern teaching methods, pedagogical technologies and approaches to education. Professional and pedagogical training

allows for a deeper mastering of specific disciplines, which enables teachers to impart special knowledge at a high professional level. In general, professional and pedagogical training is the basis for the creation of qualified and competent teachers, which contributes to the improvement of the quality of education and the success of students in their studies.

In our study, we consider the professional and pedagogical training of teachers of professional and artistic disciplines, which is aimed at the formation of pedagogical personnel who have the theory and practice of teaching fine arts in general education, specialized and higher educational institutions, as well as in the system of additional education.

Key words: *professional and pedagogical training, teachers of professional and artistic disciplines, institutions of higher education, competence, knowledge, skills.*

Постановка проблеми. Професійно-педагогічна підготовка забезпечує відмінний результат у педагогічній діяльності. Більшість учених традиційно розглядає поняття професійної підготовки педагога як систему підготовки, що сконцентрована навколо знань фахівця. Удосконалення теоретичної та практичної педагогічної підготовки забезпечується взаємозв'язком методологічної, професійно-етичної, дидактичної й методичної обізнаності викладачів, володінням суспільно-політичних і наукових знань, рівнем етичної культури, професійно важливими якостями, усвідомленням особистістю педагога змісту цих знань; формуванням загальнопедагогічних вмінь та якостей.

Термін «професійна підготовка» науковці визначають по-різному. Педагогічне поняття «підготовка» розглядається як «діяльність, спрямована на навчання, надання необхідних знань» [10, с. 202], як сукупність компонентів, що забезпечують формування особистості майбутнього фахівця відповідно до поставленої мети.

Професійна підготовка розуміється як поєднання змісту, структури, мети навчально-виховного процесу, шляхів та методів, які сприяють у реалізації набутих знань, умінь і навичок у роботі [1, с. 13]. Завдяки професійній підготовці в майбутніх фахівців формуються знання, уміння, професійні якості особистості, необхідні для виконання різних функцій професійної діяльності. Професійна підготовка у ЗВО здійснюється за різноманітними організаційними формами, моделями, системами

і програмами, основна мета яких – формування позитивної мотивації та залучення до активної навчально-пізнавальної діяльності, що є основою професійного саморозвитку майбутнього фахівця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні підходи до підготовки майбутніх фахівців художньо-педагогічного профілю досліджують зарубіжні та українські вчені, зокрема: Н. Батечко, Г. Бал, В. Бондар, А. Вербицький, М. Джонс, М. Євтух, О. Заблоцька, А. Литвин, С. Літвінчук, Н. Мачинська, Л. Руденко, О. Овчарук, О. Пометун, В. Радкевич, О. Савченко, С. Трубачева, С. Сисоєва, М. Сноу та ін. Широке коло вітчизняних учених і фахівців-практиків у галузі педагогічної та мистецької освіти (О. Отич, В. Орлов, В. Радкевич, О. Слободян, Т. Шашкевич, Р. Шмагало та ін.) займається різноплановими дослідженнями, вивченням і впровадженням позитивного педагогічного досвіду.

Мета статті – визначити ключові проблеми та виклики у сфері підготовки педагогів художніх дисциплін. Окреслити основні напрями й методики, що забезпечують якісну підготовку фахівців у галузі викладання мистецтва. Дослідити роль педагогічної освіти у формуванні компетентностей викладачів професійно-художніх дисциплін. Запропонувати шляхи вдосконалення системи підготовки педагогічних кадрів для підвищення рівня викладання художніх дисциплін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний викладач професійно-художніх дисциплін – це людина культури, яка безпосередньо впливає на духовні й моральні якості та цінності своїх вихованців, навчає та виховує, здатна готувати своїх учнів (студентів) до життя та суспільно-професійної діяльності в природно-екологічному, політично-правовому, культурно-освітньому, інформаційному та виробничому середовищі. Тому домінантою навчально-виховного процесу у ЗВО поступово стає підготовка викладача, спроможного усвідомлювати і реалізовувати свої компетентності. Хоча на практиці інколи із ЗВО виходять викладачі-предметники, які засвоюють лише вміння та навички образотворчої діяльності, значно менше уваги приділяється вихованню у студентів художньо-педагогічного мислення, вони не володіють іннова-

ційними методиками, не вміють застосовувати отримані знання й уміння для розв'язання конкретних педагогічних ситуацій. Необхідність підвищення професійної підготовки майбутніх викладачів зумовлена сучасними вимогами до рівня загальнонаукової та психолого-педагогічної підготовки випускників ЗВО. Суспільство вимагає від викладачів професійно-художніх дисциплін ініціативності, активності, креативності, мобільності, комунікабельності. Існує потреба у викладачах-новаторах, які спрямовують свою педагогічну майстерність на формування особливих діяльнісних умінь, що поєднують переконання, знання і творчі здібності як викладачів, так і студентів. Викладачі-новатори виховують і навчають нове покоління студентів, які після закінчення ЗВО спроможні самостійно підвищувати рівень професійної підготовки, адаптуватися до нових умов праці, виконувати нагальні завдання науки і практики, вільно орієнтуватися в постійно зростаючому потоці інформації [11, с. 31–33].

Коновець С., характеризуючи професійну художньо-педагогічну підготовку викладача художнього мистецтва, наголошує на її творчому спрямуванні, що забезпечується переорієнтацією пізнавально-інформаційного спрямування такої підготовки на розвивально-творче. Вихідними положеннями сутності цієї підготовки науковець вважає: становлення «Я-концепції» або усвідомлення своєї суб'єктивності, життєвого самовизначення, розуміння «власного світу», його минулого, нинішнього і майбутнього; використання емоційних, інтелектуальних і творчих можливостей особистості викладача; формування естетичних потреб, оцінок, смаків, що необхідно як митцю-професіоналу, так і педагогу художнього фаху; розвиток уяви та вдосконалення художньої і педагогічної майстерності шляхом експериментування з новими ідеями, напрямками, технологіями, матеріалами; розширення культурологічного світогляду за допомогою опанування різних видів мистецтв, що можуть інтегруватися з образотворчим мистецтвом у навчально-виховному процесі закладу вищої освіти [5, с. 16]. Слід зазначити, що до моменту вступу у ЗВО в абітурієнтів уже сформований певний обсяг художніх знань, склалися ціннісні орієнтації,

які не завжди бувають актуалізовані в їхній свідомості. На наш погляд, заклад освіти під час професійної та професійно-педагогічної підготовки має допомогти студенту розвинути вже засвоєні та розширити здобуті знання, уміння та вироблені якості, навчити реалізувати їх на практиці.

Освітня система в Україні передбачає задоволення потреб особистості у здобутті професійної кваліфікації шляхом навчання в різних типах закладів освіти. Відповідно до Закону «Про освіту» [3] кожна людина має право на здобуття освіти. Реформування освіти та визнання вищої освіти України як ланки у загальноосвітньому просторі зумовили її перехід до міжнародних стандартів і побудови ступеневої освіти. В основу концепції ступеневої підготовки кадрів покладена ідея створення наскрізного переліку професій і спеціальностей шляхом реалізації багаторівневої підготовки фахівців і програм базової вищої освіти. Це дало змогу перейти до гнучкої динамічної ступеневої системи підготовки фахівців, формування мережі ЗВО, здатної за освітніми та кваліфікаційними рівнями задовольняти вимоги й інтереси кожної особи, потреби регіонів і держави у фахівцях, зокрема педагогічних і хуждожнього профілю.

Сучасна педагогічна освіта характеризується [7, с. 38–40]:

- 1) прагненням відповідати запитам сучасного суспільства, зважаючи на інтеграційні процеси в Європі;
- 2) урахуванням вимог ринку праці;
- 3) наявністю принципу автономізації;
- 4) наступністю між рівнями освіти і закладами, що готують педагогів;
- 5) розвитком теоретико-методологічної бази педагогічної освіти задля пошуку тенденцій і перспектив розвитку.

Водночас удосконалення системи підготовки майбутніх викладачів викликано потребою українського суспільства в особистості педагога-гуманіста, який має розвинуте педагогічне мислення, здатний до перетворювальної, конструктивної діяльності та мобільності, вільно орієнтується в педагогічних інноваціях, використовує засоби інформаційно-комунікаційних технологій, усвідомлює актуальні проблеми освіти.

Відповідно до сучасного освітнього законодавства [2] підготовка фахівців із професій художнього профілю відбувається за освітньо-кваліфікаційними рівнями: кваліфікований робітник, молодший бакалавр, бакалавр, магістр – незалежно від підпорядкування та форм власності закладів освіти.

Особливості ступеневої освіти мистецького спрямування згідно з нормативними положеннями визначаються центральними органами виконавчої влади за погодженням з Міністерством освіти України. Перелік професій, а також спеціальностей, за якими здійснюється підготовка кваліфікованих фахівців з вищою освітою в закладах освіти художнього профілю, затверджує Кабінет Міністрів України. На основі інтеграції освітньо-професійних програм створена така ланка ступеневої професійно-художньої освіти, як комплекс державних і приватних закладів, що забезпечують організаційну та змістовну єдність, наступність і взаємозв'язок усіх рівнів професійно-художньої освіти [9, с. 129].

Нині ступенева система підготовки художньо-педагогічних фахівців в Україні охоплює навчальні заклади всіх рівнів: коледжі, інститути, академії, університети. Кожен заклад в обов'язковому порядку проходить процедуру ліцензування освітніх послуг, акредитації освітніх програм. Під час прийому до мистецького ЗВО, окрім вступних іспитів, проводять творчий конкурс, мета якого – оцінювання здібностей абітурієнтів до художньої діяльності за обраним напрямом [6, с. 38–39].

Системна підготовка викладачів з різних царин художньо-естетичної діяльності відображає низку особливостей художньо-педагогічної освіти. Генеза художньо-педагогічної освіти свідчить, що проблема підготовки викладачів професійно-художніх дисциплін перебуває в діалектичній залежності від історичних особливостей розвитку суспільства, необхідності формування в певний період естетичної культури як однієї зі складових професійної підготовки викладача. Ці аспекти відображені, зокрема, в Концепції професійно-художньої освіти [8, с. 44].

Становлення освітньої вертикалі «школа – ЗПТО – ЗВО» забезпечує послідовне формування особистості художника-

професіонала. Водночас це створює певні проблеми для реформування освітньої структури і впровадження нових напрямів, спеціальностей, кваліфікацій. Створення та застосування ступеневої форми освіти передбачає: нові за формою та змістом нормативні документи; навчальний процес має плануватись відповідно до Державного стандарту; підсилення мотивації до навчання за допомогою рейтингової системи оцінювання знань і вмінь; розроблення критеріїв оцінювання; інтегрування навчальних планів і програм, нормативних документів Держстандарту; опрацювання і застосування інноваційного педагогічного досвіду, інтерактивні методики художньо-педагогічної освіти; написання науково-методичних праць; проведення конференцій, семінарів, виставок з окремих проблем мистецтва; співпраця з вітчизняними і зарубіжними фахівцями, фондами, мистецькими закладами; стажування викладачів та обмін студентами, аспірантами, докторантами.

У закладах вищої освіти нині здійснюється підготовка фахівців з основних видів образотворчого мистецтва (живопис, скульптура, графіка), декоративного мистецтва, дизайну, архітектури, реставрації творів мистецтва, мистецтвознавства й арт-менеджменту.

Підготовку фахівців зі спеціальності «образотворче мистецтво» та «реставрація творів мистецтва» здійснює Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури – єдиний в Україні ЗВО, що має академічний напрям підготовки з живопису, графіки, архітектури, скульптури, театральнореставраційного мистецтва, реставрації творів мистецтва, арт-менеджменту та мистецтвознавства. Львівська національна академія мистецтв (ЛНАМ) здійснює професійну підготовку зі спеціальності «декоративне мистецтво», а також з образотворчого мистецтва, дизайну, реставрації, музеєзнавства, пам'яткознавства та менеджменту соціокультурної діяльності. Діє також Інститут прикладного та декоративного мистецтва в м. Косові Івано-Франківської області. Одним із перших приватних українських ЗВО в Україні, який навчає студентів зі спеціальності «дизайн» (дизайн інтер'єру, меблів, промислових виробів, ландшафту, одягу та аксесуарів, зачісок і макі-

яжу, візажу, комп'ютерної графіки та реклами, вебдизайн, дизайн поліграфії, фітодизайн і флористика), є Інститут мистецтв, художнього моделювання та дизайну імені Сальвадора Далі (м. Київ). Кожна зі спеціальностей сфери мистецтва та культури має відповідні кваліфікаційні рівні й завершується науковим ступенем кандидата й доктора наук/мистецтв, для цього в закладах діє аспірантура й докторантура. До особливостей підготовки мистецьких напрямів належить асистентура-стажування. Ця специфічна форма післядипломного навчання за статусом частково відповідає аспірантурі [4].

Проводиться підготовка викладачів художнього профілю на художньо-графічних факультетах (художньо-графічних відділеннях або профільних кафедрах інститутів/факультетів мистецтв) педагогічних закладів вищої освіти, зокрема в Київському університеті імені Бориса Грінченка, Південноукраїнському національному педагогічному університеті ім. К. Д. Ушинського (м. Одеса), Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка та ін. Підготовка відбувається зі спеціальностей 011 «Освітні, педагогічні науки» (за спеціалізаціями «образотворче мистецтво», «дизайн», «декоративне мистецтво»), а також 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)» («дизайн», «художньо-графічна творчість», «художні вироби з дерева» та ін.).

Зокрема, в Київському університеті імені Бориса Грінченка на бакалаврському рівні в нормативній частині навчального плану з підготовки фахівців зі спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» в циклі «Формування спеціальних (фахових, предметних) компетентностей» передбачено 180 годин (6 кредитів ECTS) з курсу «Педагогіка та психологія», 180 годин (6 кредитів) з курсу «Методика навчання образотворчих дисциплін» і 180 годин (6 кредитів) «Виробничої (педагогічної) практики» (Додаток Г 2); на магістерському рівні за цією спеціальністю в разі вибору додаткової спеціалізації «Педагогіка вищої школи» передбачено 180 годин (6 кредитів) з курсу «Педагогіка та психологія вищої школи», 180 годин (6 кредитів) з курсу «Теорія

та методика викладання фахових дисциплін» і 270 годин (9 кредитів) «Виробничої (асистентської/без відриву) практики».

В окремих закладах психолого-педагогічна підготовка майбутніх викладачів художнього профілю ще більш ґрунтовна. Наприклад, у ТНПУ імені Володимира Гнатюка вони вже під час бакалаврату як нормативні вивчають такі дисципліни: «Історію педагогіки», «Педагогіку», «Педмайстерність», «Психологію», «Методику викладання образотворчого мистецтва», «Педагогічний малюнок», проходять «Педагогічну практику» і «Педагогічну практику в літніх таборах відпочинку»; як вибіркові – «Етику і психологію сімейного життя», «Методику виховної роботи в оздоровчих літніх таборах», «Освітні технології», «Психологію художньої творчості».

За структурою професійна підготовка майбутніх викладачів професійно-художніх дисциплін містить, як і в усіх ЗВО, інваріантну та варіативну частини, в основі якої – спеціальна підготовка. Упродовж останніх 25 років навчальні плани неодноразово змінювалися як структурно, так і за наповненням (переліком дисциплін), а також за обсягом часу та співвідношенням курсів. Унаслідок цього, на жаль, навчання майбутніх викладачів професійно-художніх дисциплін відбувається по-різному. Зокрема, в різних закладах навчальні курси організовано за такими абсолютно відмінними варіантами блоків (циклів) освіти:

– для бакалаврату – гуманітарна, фундаментальна, професійна та практична підготовка; гуманітарна та соціально-економічна, професійна та практична, професійно орієнтована, вільного вибору студентів; теоретико-методологічна, психолого-педагогічна, науково-дослідна підготовка тощо;

– для магістратури – загальна, професійна, вибіркова; гуманітарна, фундаментальна, професійна та практична підготовка; гуманітарна, природничо-наукова, професійна та практична підготовка; формування спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, вибір спеціалізації «Педагогіка вищої школи».

При цьому психолого-педагогічні дисципліни в різних закладах належать до інших блоків, і, на жаль, часто це загальнонаукова або гуманітарна, а не професійна та практична під-

готовка. Інколи ці дисципліни повністю належать до вибірко-вих. Особливо дивно, коли таке відбувається на магістерському рівні вищої освіти, одне з провідних завдань якого – дати фахівцю будь-якого профілю педагогічні компетентності. У деяких закладах художнього профілю на бакалавраті ми спостерігали повну відсутність психологічних і педагогічних дисциплін у нормативній частині навчального плану.

Висновки. Професійна підготовка викладачів професійно-художніх дисциплін має на меті навчання педагогічних кадрів у галузі теорії та практики викладання образотворчого мистецтва в загальноосвітній, профільній і вищій школі, а також системі додаткової освіти. Навчально-виховний процес направлений на гармонійний розвиток сукупності потенційних здібностей студентів. Сфера професійної діяльності випускника: освіта, соціальна сфера, культура. Фахівець, який отримав кваліфікацію «Магістр педагогічної освіти» за магістерською програмою «Образотворче мистецтво», має бути готовим здійснювати навчання і виховання учнів з урахуванням специфіки навчального предмета, сприяти соціалізації, формуванню загальної культури особистості, свідомому вибору професії та освітніх програм; застосовувати інноваційні технології та методи навчання, забезпечувати рівень підготовки учнів, який відповідає вимогам Державного освітнього стандарту, усвідомлювати необхідність дотримання прав і свобод учнів, передбачених законом України; брати активну участь у роботі методичних об'єднань і в інших формах методичної роботи; здійснювати зв'язок з батьками; виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку, техніки безпеки. Здобувач має вести наукову роботу та захистити дисертацію. Заняття відбуваються за курсовою системою та визначеним навчальним планом. З усіх предметів складають іспити або заліки, а також загальний магістерський іспит, після чого захищають дипломну роботу.

Список використаних джерел

1. Голобородько Є. П. Окремі сучасні складові професіоналізму викладача вищої школи. *Професіоналізм викладача вищої школи: Освітні технології (до 90-річчя заснування Миколаївського держав-*

ного університету) : матер. міжнарод. наук.-практ. конф. Миколаїв, 2004. С. 38–43.

2. Ошибка! Источник ссылки не найден.

3. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Голос України*. 2017. № 178–179. С. 10–22. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 05.07.2024).

4. Колісник-Гуменюк Ю. І. Система професійно-педагогічної підготовки викладачів професійно-художніх дисциплін у закладах вищої освіти : монографія. Львів : ЛА «Піраміда», 2020. 515 с.

5. Коновець С. В. Підготовка вчителя образотворчого мистецтва : метод. посіб. для студ. пед. навч. закл. Рівне : Агенція Місо, 2002. 75 с.

6. Масол Л. М., Базелюк О. В., Комаровська О. А., Муромець В. Г., Рагозіна В. В. Мистецька освіта в Україні: розвиток творчого потенціалу в XXI столітті: Аналітична доповідь українською, російською, англійською мовами : наук. видання. Київ : Аура Букс, 2012. 240 с.

7. Махиня Н. В. Педагогічна освіта у Німеччині: історія та сучасність : методичний посібник. Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008. 64 с.

8. Радкевич В. О. Концепція професійно-художньої освіти. *Професійно-технічна освіта*. 2000. № 2. С. 43–47.

9. Радкевич В. О. Ступенева професійно-художня освіта в Україні як педагогічна система. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2001. Вип. III. С. 121–130.

10. Соціолого-педагогічний словник / за ред. В. В. Радула. Київ : «Екс Об», 2004. 304 с.

11. Шапран О. І. Сучасні підходи до проблеми інноваційної підготовки майбутнього вчителя. *Рідна школа*. 2007. № 9. С. 31–33.

References

1. Holoborodko, Ye. P. (2004), "Some modern components of the professionalism of a higher school teacher", *Professionalism of a teacher of a higher school: Educational technologies (to the 90th anniversary of the founding of the Mykolaiv State University)*, Proceedings of international scient.-pract. conf., Mykolaiv, pp. 38–43.

2. Ukraine (2014), On Higher Education : Law of Ukraine, Verkhovna Rada of Ukraine, Kyiv, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (accessed 05 July 2024).

3. Ukraine (2017), On Education : Law of Ukraine, Verkhovna Rada of Ukraine, Kyiv, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (accessed 05 July 2024).

4. Kolisnyk-Humeniuk, Yu. I. (2020), System of professional and pedagogical training of teachers of professional and artistic disciplines in institutions of higher education : monograph, LA "Pyramid", Lviv.

5. Konovets, S. V. (2002), Fine art teacher training: methodological manual for students of pedagogical educational institutions, Miso Agency, Rivne.

6. Masol, L. M., Bazeliuk, O. V., Komarovska, O. A., Muromets, V.H. and Rahożina, V.V. (2012), Art education in Ukraine: development of creative potential in the 21st century: Analytical report in Ukrainian, Russian, English : scientific edition, Aura Books, Kyiv.

7. Makhynia, N. V. (2008), Pedagogical education in Germany: history and modernity : methodical guide, Publishing department of Bohdan Khmelnytsky ChNU, Cherkasy.

8. Radkevych, V. O. (2000), "The concept of professional art education", *Professional-technical education*, No. 2, pp. 43–47.

9. Radkevych, V. O. (2001), "Degree professional art education in Ukraine as a pedagogical system", *Continuous professional education: theory and practice*, Issue III, pp. 121–130.

10. Sociological and pedagogical dictionary (2004), Radul, V. V. (Ed.), Ex Ob, Kyiv.

11. Shapran, O. I. (2007), "Modern approaches to the problem of innovative training of future teachers", *Native school*, No. 9, pp. 31–33.